

Täienduskoolituse õppekava

- 1. Õppekava nimetus:** PRIDE-i eelkoolitust
- 2. Õppekavarühm:** sotsiaaltöö ja nõustamine
- 3. Eesmärk ja õpiväljundid**

3.1 Eesmärk

PRIDE eelkoolitus põhineb spetsiifilistel põhiteadmistel ja -oskustel, mis on vajalikud vanema ettevalmistamiseks teisest vanemast sündinud lapse kasvatamisel ja sellega edukaks toimetulekuks. Eelkoolituse eesmärk on neid oskusi arendada ning mõelda oma ressursidele ja valmisolekule kasvatada teistest vanematest sündinud last.

3.2 Õpiväljundid

Koolituse läbinu:

1. Teab, kuidas lapsed saaksid tunda end kaitstu ja hoolitsetuna.
2. Teab, kuidas toetada lapse igakülgset arengut, võttes arvesse lapse võimalikku traumakogemust ja selle mõju lapse kiindumussuhtele.
3. Teab, kuidas toetada last suhetes tema bioloogilise perekonna ning teiste talle oluliste inimestega.
4. Teab, kuidas lapsele pühenduda ja luua usalduslikud suhted kogu eluks.
5. Teab, miks on oluline ja kuidas teha lapse huvides koostööd eri osapooltega.

4. Sihtgrupp ja õppe alustamise tingimused

Hoolduspere vanemad sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses, lapsendajad ja eestkostepereid.

5. Õppe kogumaht, selle ülesehitus, õppekeskkond ja õppevahendid

Õppe kogumaht on 58 akadeemilist tundi. Koolitus koosneb üheksast õppusest, ühest perekülastusest, ühest kooshindamise kohtumisest ning iseseisvast tööst (Eluraamatu täitmine ja õppematerjalide ning lisamaterjalide lugemine). Kontakt tundide maht on 43 akadeemilist tundi ning iseseisva töö maht kokku 15 akadeemilist tundi.

Koolitused toimuvad õppetöoks sobivate tingimustega koolitusruumides ja/või õppetööd toetavates veebikeskkondades. Õppijate arv ühes grupis on kuni 12 inimest. Osalejatele on õppevahenditena tagatud esmased kirjutusvahendid ja paber. Vajadusel tagatakse osalejale õppetöoks vajalikud veebikeskkonnad, mille kasutamiseks kasutab koolitusel osaleja isiklikku arvutit.

6. Õppeprotsessi kirjeldus, sh õppe sisu, õppematerjalid ja -meetodid

Koolitus toimub kontaktõppes. Üks õppekord kestab 3 tundi ja 15 minutit ja toimub üldiselt pärast tööpäeva lõppu või nädalavahetustel. Õppuste vahel täidetakse iseseisva tööna Eluraamatut, mis edastatakse koolitajatele.

Kontaktõppe peamiseks õppemeetoditeks on lühiloengud, grupiarutelud, harjutused, rollimängud, juhtumianalüüsid ja refleksioon. Peamised õppematerjalid on toetavad ettekanded/esitlused, õppematerjal, töölehed ja õppevideod.

Õppe sisu, ülesehitus ja maht
<p>I õppus „Ühinemine PRIDE koolitusega“</p> <p>Esimesel õppusel tutvustatakse PRIDE koolitust, koolituse eesmärgid ja õppematerjale. Selgitatakse PRIDE koolituse viie põhiteadmise ja -oskuse olemust ning nende seost praktilise eluga. Antakse ülevaade asendushoolduse korraldusest ja vormidest Eestis, hoolduspere/lapsendaja/eestkostja rollist ja vastutusest ning põhjustest, miks lapsed asendushooldusele satuvad. Õppuse lõpuks mõistad PRIDE koolituse vajalikkust hooldusperekas saamise või lapsendamise protsessis; saad aru enda kui hoolduspere vanema/lapsendaja rollist ja vastutusest; nimetad PRIDE koolituse viit põhioskust.</p>
<p>II õppus „Koostöö lapsele püsivate suhete tagamiseks“</p> <p>Teisel õppusel antakse osalejatele teadmisi, mida tähendavad lapse jaoks pere ja vanemad ning milliseid lapse vajadusi perekond rahuldab. Tutvustatakse asendushoolduse eri vorme, mõisteid „abivajav laps“ ja „hädaohus laps“ ning arutletakse lastekaitsetöö sisu ja korralduse üle. Õppuse põhiohk on koostööl osapoolte vahel, et tagada lapse heaolu, huvid ja püsivad suhted. Õppuse lõpuks saad aru vanemate ja perekonna tähendusest lapse jaoks; kirjeldad lastekaitsetöötaja rolli ja kohustusi; eristad asendushoolduse vorme; mõistad, miks on lapsele püsivate suhete tagamiseks koostöö osapoolte vahel vajalik.</p>
<p>III õppus „Lapse arengu toetamine: kiindumus“</p> <p>Kolmandal õppusel vaadatakse üle peamised lapse kasvamist ja arenemist puudutavad põhimõtted ja käsitlused. Arutletakse selle üle, kui oluline on laste jaoks sügavate ja kestvate kiindumussuhete kujunemine ning kuidas kiindumus tekib. Käsitletakse erinevaid kiindumusstiile ja arengu mahajäämuse põhjuseid ning seda, kuidas hoolduspere vanemad, eestkostjad ja lapsendajad koostöös teiste spetsialistidega püüavad luua lastega positiivseid suhteid, et rahuldada nende arenguvajadusi. Õppuse lõpuks tead, kuidas kiindumus tekib; millised kogemused võivad põhjustada lapsel mahajäämist ja mõjutada kiindumussuhteid; nimetad tegureid, mis soodustavad kiindumuse tekkimist ja arendamist; tead arengumosaiigi põhimõtet.</p>
<p>IV õppus „Lapse arengu toetamine: kaotus“</p> <p>Neljandal õppusel käsitletakse, milliseid kaotusi võivad asendushooldusel olevad lapsed kogeda, räägitakse erinevatest kaotuse kategooriatest ja liikidest. Arutletakse selle üle, kuidas lapse perekonnast eraldamine mõjutab last ja lapsevanemat ning kuidas hooldusvanema, eestkostja või lapsendaja enda kaotused võivad mõjutada lapse eest hoolitsemist. Õppusel võimaldatakse mõelda omaenda läbielamistele seoses elus ette tulnud kaotustega. Seejärel arutatakse, kuidas oleks võimalik aidata lapsel kaotustundega toime tulla. Õppuse lõpuks tead kaotuse liike; oskad kirjeldada leinaprotsessi etappe ja viise, kuidas saab last leinaprotsessis toetada; tead, kuidas võib leinav laps tunda ja/või käituda</p>
<p>V õppus „Perekondlike suhete tugevdamine“</p> <p>Viienda õppuse raames antakse ülevaade perekondlike sidemete ning teiste lapsele oluliste lähisuhete tähtsusest positiivse enesehinnangu ja identiteedi kujunemisel. Arutatakse, kui tähtis on koostöö lapse bioloogilise perekonna ja teiste lapsele oluliste inimestega lähisuhete hoidmisel. Lähisuhete hoidmise üheks viisiks on küllastuste ja kokkusaamiste korraldamine. Perekondlikud sidemed on olulised ka lapsendatud lapsele, mistõttu vaadeldakse viise, kuidas perekonnad saavad lapsendatud lapse identiteedivajadust rahuldada. Õppuse lõpuks kirjeldad perekonnasidemete seost lapse</p>

enesehinnangu ja identiteediga; tead lapse perekonda hooldusele andmise ja lapsendamise mõju lapse enesehinnangule ja identiteedile; tead, miks on oluline hoida suhteid lapse bioloogilise perekonna ja teiste lapsele oluliste inimestega.

VI õppus „Lapse arengu toetamine: distsipliin ja piiride seadmine“

Kuuenda õppuse raames antakse ülevaade distsipliini kasutamise ja piiride seadmise vajalikkusest. Käsitletakse distsiplineerimise ja karistamise vahelisi erinevusi ning vaadeldakse distsipliiniga seotud raskusi. Õpitakse tundma lapse käitumise tähendust ning tegureid, mis tema käitumist mõjutavad. Räägitakse, millist mõju võib avaldada kehaline karistamine ja tutvutakse tõhusate distsiplineerimismeetoditega. Õppuse lõpuks tead distsipliini ja karistamise vahelist erinevust; arutled karistamise negatiivse mõju üle; tead tõhusa distsiplineerimise meetodeid; kirjeldad lapse väljakutsuva käitumise ja tema vajaduste vahelisi seoseid.

VII õppus „Suhted kogu eluks“

Seitsmendal õppusel keskendutakse teemadele, mis on seotud koostööga, et aidata lastel bioloogiliste vanemate või sugulaste juurde tagasi pöörduda. Avatakse lapsendamise saladuse mõiste ja arutletakse, miks lapsed oma päritolu kohta informatsiooni soovivad. Juhendatakse, millal ja kuidas lapsega sellest rääkida. Lisaks arutletakse, kuidas tagada, et lapsed kasvaksid üles, omades suhteid, millele nad võivad loota ja mis kestaksid kogu elu. Õppuse lõpuks oskad põhjendada, miks on kogu eluks kestma jäävad suhted lapse jaoks tähtsad; kirjeldad, millised võivad olla osapoolte tunded, kui laps naaseb bioloogilisse perekonda; oled arutlenud, miks ja millal tuleb lapsega tema päritolust rääkida; tead, kuidas noort iseseisvaks eluks ettevalmistamisel toetada.

VIII õppus „Muudatustega toimetulek“

Kaheksandal õppusel räägitakse sellest, kui tähtis on olla lapse perekonda tulekuks ette valmistatud ning milliseid muutusi see peredele ja lastele kaasa toob. Arutletakse, millist informatsiooni oleks peredele vaja lapse ja tema bioloogiliste vanemate kohta. Räägitakse lapse kohanemisest peres ning tagasilöökide tekkimise põhjustest. Õppuse lõpuks mõistad vajadust olla lapse perre tulekul valmis muutusteks; nimetad võimalusi, kuidas toetada last ja teisi pereliikmeid muutustega kohanemisel; iseloomustad lapse võimalikke tundeid ja käitumist perre tulekul; nimetad seksuaalse väärkohtlemise tundemärke lapsel ja lapse abistamise viise; kirjeldad võimalikke tagasilöökide põhjuseid

IX õppus „Teadliku otsuse tegemine“

Viimasele õppusele kutsutakse külalised, kellel on isiklik kokkupuude asendushooldusel olevate lastega. Vaadatakse üle ootused koolitusele ja hinnatakse oma valmisolekut hooldus-, eestkoste- või lapsendajapereks saamisel. Koolitajad annavad üle tunnistused koos kaaskirjaga, kus on hinnatud osalejate PRIDE meetodikast lähtuvat viit põhioskust. Õppuse lõpuks arutled PRIDE-i viie põhioskuse sisu ja vajalikkuse üle; reflekteerid enda võimalusi rahuldada lapse vajadusi vastavalt viiele PRIDE-i põhioskusele; hindad oma valmisolekut hakata hooldus-, eestkoste- või lapsendajapereks.

Perekülastus

Perekülastuse käigus kohtutakse potentsiaalsete lapsendajate, eestkostjate või hoolduspere vanematega nende koduses keskkonnas. Perekülastuse käigus aitavad koolitajad perekonnal analüüsida oma varasemaid ja praeguseid elukogemusi ning tuvastada oma tugevad küljed ja vajadused. Perekülastus toimub õppuste vahelisel ajal.

Kooshindamise kohtumine

Kooshindamise kohtumise käigus vestlevad koolitajad ja potentsiaalsed lapsendajad, eestkostjad või hoolduspere vanemad koolitusel omandatud oskustest, et hinnata koos pere ressursse ja valmisolekut hakata vanemaks teistest vanematest sündinud lapsele. Kooshindamise kohtumine toimub õppuste vahelisel ajal.

7. Hindamine ehk õppe lõpetamise tingimused

Koolituse läbimise tingimuseks on osalemine vähemalt kaheksal õppusel, perekülastusel ja kooshindamise kohtumisel, Eluraamatu täitmine nende õppuste raames, kus on see

ettenähtud (7 õppuse raames). Kooshindamise kohtumisel hindavad pere ja koolitajad ühiselt pere valmisolekut hakata lapsendajaks, eestkostjaks või hoolduspereks. Koolituse läbimisel antakse sisuline hinnang hoolduspereks/lapsendajaks/eestkostjaks sobivuse kohta koolituse kaaskirjas. Koolituse läbimine ei taga positiivset hinnangut.

8. Väljastatavad dokumendid

Koolituse lõpetanud osalejatele väljastatakse tunnistus. Tunnistuse lahutamatuks lisaks on kaaskiri, milles esitatakse lisaks kokkuvõttele ka koolitajate sisuline hinnang pere valmisoleku ja sobivuse kohta.

9. Koolitajate kvalifikatsioon

PRIDE metoodikast lähtuvalt koolitab samaaegselt kaks koolitajat, kellest üks koolitaja on lastekaitsetöö kogemusega ning teine lapsendamise, eestkostja või hoolduspere kogemusega.